Pohjoismaiden
ministerineuvosto

2018

Paljon pohjoismaista hyötyä

2018 – Paljon pohjoismaista hyötyä

PolitikNord 2019:723

ISBN 978-92-893-6128-6 (PDF)

ISBN 978-92-893-6129-3 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/PN2019-723>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2019

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Kannen valokuva: Robert Bednarczyk – norden.org. Valokuva COP24-ilmastokokouksesta.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Pohjoismaisia julkaisuja voi ladata ja tilata osoitteesta www.norden.org/nordpub.

Sisällys

Esipuhe	5
Tehotoimia liikkuvuuden lisäämiseksi	7
Kotouttamistoimien jatkaminen	8
Nordplusin juhlavuosi	8
Lisää 5G- ja tekoäly-yhteistyötä	9
Pohjoismaat maailmassa	10
Raporteille kansainvälistä huomiota	12
Intensiivinen pääministerialoite	13
Uudistuksilla tehoa yhteistyöhön	14

Esipuhe

Vuosi 2018 oli erittäin intensiivinen vuosi Pohjoismaiden ministerineuvostolle, ja saimme sen kuluessa nähdä pohjoismaisen yhteistyön konkreettisia tuloksia monilla alueilla.

Pohjoismailla ja Baltian mailla on yhteinen visio maailmanlaajuisesta johtoasemasta 5G-tekniikan ja digitalisaation alueella, ja vision toteuttamisessa edistytään merkittävästi. Erityisen ilahduttavaa on se, että olemme nyt päässeet hyvään vauhtiin työssä, joka tähtää siihen, että kansallista sähköistä asiointitunnusta voitaisiin käyttää kaikissa Pohjoismaissa ja Baltian maissa. Tämä aloite saattaa osoittautua vapaalle liikkuvuudelle yhtä tärkeäksi kuin passiunioni aikoinaan, ja sitä aiotaankin priorisoida voimakkaasti tästä eteenpäin.

Ennätysellisen hienoja ja ilahduttavia tuloksia saavutti myös rajaesteneuvosto, jonka tehtävänä on ratkaista Pohjoismaiden välistä vapaata liikkuvuutta vaikeuttavia rajaesteitä. Rajaesteneuvoston laajennettu mandaatti tuli voimaan vuoden 2018 alussa, ja neuvosto ratkaisi vuoden aikana enemmän rajaesteitä kuin koskaan aiemmin.

Myös kansainvälisesti voimme olla tyytyväisiä menneen vuoden menestykseen. Laajensimme eri maihin perustettujen pohjoismaisten innovaatiotalojen onnistunutta konseptia avaamalla kaksi uutta Nordic Innovation Housea, toisen Hongkongiin ja toisen Singaporeen. Olemme näin luoneet toimintapohjan pohjoismaisille yrityksille, jotka pyrkivät Aasian markkinoille. Lisäksi olemme avanneet mahdollisuuden yhteistyön laajentamiseen Kiinan kanssa muun muassa kestävien kaupunkien osalta.

Pohjoismaat esiintyivät yhdessä Katowicen ilmastokokouksessa (COP24), jossa meillä oli tilaisuus markkinoida kansainväliselle yleisölle pohjois-

maisia ilmastoratkaisuja pääministerien aloitteen pääteemalla *Pohjoismaisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin*.

Olemme myös saaneet vuoden mittaan huomata, miten analyysiyksikkömme tuottamat pohjoismaiset raportit ovat herättäneet suurta kiinnostusta kansainvälisessä mediassa.

Vuonna 2018 pääsimme todistamaan, että pohjoismaisen yhteistyön tehostamiseen tähtäävät viime vuosien uudistukset ovat onnistuneet. Minua ilahduttaa suuresti se, että vuonna 2018 tehdyssä Nytt Norden -uudistustyön arvioinnissa tulokset todetaan erinomaisiksi. Yhteistyö on tehostunut, ja se tuottaa aiempaa enemmän konkreettista hyötyä Pohjoismaille ja niiden asukkaille. Se osoittaa meidän olevan oikealla tiellä. Samalla yhteistyöhön kohdistuu maissa yhä suurempia vaatimuksia ja odotuksia. Sen haasteen ministerineuvosto ottaa mielellään vastaan.

Tässä tiivistelmässä otetaan esille joitain vuoden 2018 saavutuksista. Luettelo ei suinkaan ole täydellinen. Pohjoismaisen yhteistyö on laaja-alaista, ja mukana on lukemattomia toimijoita. Kaikkea on mahdotonta käydä läpi, joten seuraavassa keskitytään vain kaikkein tärkeimpiin tuloksiin.

Olen iloinen voidessani todeta, että olemme saavuttaneet monia tärkeitä virstanpylväitä, mikä tietää hyvää myös tulevalle yhteistyölle.

Dagfinn Høybråten
Pohjoismaiden ministerineuvoston
pääsihteeri

Tehotoimia liikkuvuuden lisäämiseksi

Pohjoismaiden yhteistyöministerit laajensivat rajaesteneuvoston mandaattia vuoden 2018 alusta. Aiempaa laajempi mandaatti tarjoaa neuvostolle paremmat mahdollisuudet tiivistää työtään ministerien ja verkostojen suuntaan, mikä onkin tuottanut tulosta. Vuonna 2018 rajaesteneuvosto onnistui selvittämään ennätyselliset 14 rajaestettä, jotka haittasivat Pohjoismaiden välistä vapaata liikkuvuutta. Kolmetoista rajaestettä ratkaistiin ja yksi todettiin mahdottomaksi ratkaista. Muun muassa kolme rajatyöntekijöiden työttömyysvakuutuksiin liittyntä estettä ratkaistiin Ruotsissa tehdyillä lakimuutoksilla. Toimenpide koskee noin 35 000:tta rajatyöntekijää.

Rajaesteneuvoston tehtävänä on saada hallitukset ratkaisemaan vapaan liikkuvuuden esteet, joita syntyy, kun eri Pohjoismaiden viranomaiset tulkitsevat säännöksiä eri tavoin tai kun maiden lait poikkeavat toisistaan.

→ LUE LISÄÄ RAJAESTE-NEUVOSTON VUOSIRAPORTISTA

Liikkuvuuden lisääminen on yksi Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan kulmakivistä, ja osana tätä työtä julkaistiin kesäkuussa 2018 liikkuvuutta käsittelevä raportti *Norden – nye muligheter*. Siinä kuvataan muutamia alueita, joilla Pohjoismaat voivat lujittaa yhteistyötään helpottaakseen sekä ihmisten että yritysten liikkuvuutta.

→ LUE RAPORTTI NORDEN – NYE MULIGHETER

Norjan entisen Tanskan-suurlähettilään Ingvar Havnenin laatima raportti sisältää 16 ehdotusta liikkuvuuden lisäämiseksi Pohjoismaissa. Yksi korkeimmalle priorisoiduista ehdotuksista liittyy

Pohjoismaiden kansalaisten mahdollisuuteen käyttää kansallista sähköistä asiointitunnusta kaikissa Pohjoismaissa viimeistään vuonna 2020. Tätä aloitetta kuvataan yhtä tärkeäksi virstanpylvääksi kuin passiunioni oli aikoinaan. Ehdotus on tärkeällä sijalla Pohjoismaiden ministerineuvoston asialistalla, ja työ sen toteuttamiseksi jatkuu vuonna 2019. Baltian maat ovat mukana sähköiseen asiointitunnukseen liittyvässä yhteistyössä.

Vuoden aikana käynnistettiin myös työ liikkuvuuden lisäämistä koskevan toimintasuunnitelman laatimiseksi. Sen yhtenä lähtökohtana on Ingvar Havnenin raportti.

Vuonna 2018 allekirjoitettiin kahdeksan vuoden neuvottelujen jälkeen niin sanottu Arjeplogin sopimus. Sopimuksen tarkistuksella halutaan muun muassa mukauttaa sopimus ammattipätevyyden tunnustamista koskevaan direktiiviin. Toisessa Pohjoismaassa ammatinharjoittamisoi-keuden saaneet eräät terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmät saavat sopimuksen nojalla oikeuden ammattipätevyytensä tunnustamiseen ammattipätevyysdirektiivin mukaisin yhtäläisin ehdoin myös muissa Pohjoismaissa sekä Färsaarilla ja Grönlannissa. Lisäksi sopimus helpottaa maiden välistä tiedonvaihtoa eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien valvonnasta, minkä tarkoituksena on parantaa potilasturvallisuutta. Arjeplogin sopimus solmittiin alun perin vuonna 1993.

Myös Pohjoismaiden välinen sopimus pääsystä korkeampaan koulutukseen allekirjoitettiin vuonna 2018. Kyse on aiemman sopimuksen tarkistuksesta, ja sopimuksen nojalla osapuolet sitoutuvat antamaan toisesta Pohjoismaasta tulevalle opiskelijalle mahdollisuuden päästä osalliseksi julkisesta korkeammasta koulutuksesta samoin ehdoin kuin oman maan hakijat. Sopimus solmittiin alun perin vuonna 1996, ja sitä on tarkistettu useaan otteeseen.

Kotouttamistoimien jatkaminen

Vuosia 2016–2018 koskevan ensimmäisen pohjoismaisen kotouttamisalan yhteistyöohjelman tulokset ovat olleet hyvät. Yhteistyöministerit tekivät siksi lokakuussa päätöksen uudesta, vuosia 2019–2021 koskevasta kotouttamisohjelmasta. Tavoitteena on tehostaa Pohjoismaiden välistä tiedon- ja kokemustenvaihtoa kotouttamisasioissa ja vahvistaa edellisellä ohjelmakaudella luotuja rakenteita.

Konsulttiyritys Rambøllin tekemän tutkimuksen mukaan Pohjoismaiden viranomaiset ovat pitäneet ensimmäistä yhteistyöohjelmaa hyödyllisenä ja ajankohtaisena. Ohjelmaan sisältyvien verkostojen, julkaisujen ja työpajojen kautta saatu tieto on helpottanut konkreettisesti Pohjoismaiden kotouttamistyötä.

Uudessa yhteistyöohjelmassa työhön sisällytetään myös ekstremismin ehkäiseminen. Ohjelma tulee edellisen tapaan olemaan poliittisesti monialainen.

→ LUE LISÄÄ
KOTOUTTAMISESTA

Uudessa vuosia 2019–2021 koskevassa kotouttamisalan yhteistyöohjelmassa työhön sisällytetään myös ekstremismin ehkäiseminen.

KUVA: PELASTUSARMEIJAT

Nordplusin juhlavuosi

Vuosi 2018 oli Nordplusin juhlavuosi, sillä sen pohjoismainen yhteistyö täytti 30 vuotta ja pohjoismais-balttilainen yhteistyö 10 vuotta. Juhlatilaisuus pidettiin lokakuussa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Oslolla.

Nordplus on yksi pohjoismaisen yhteistyön menestystarinoista. Samalla se on ministerineuvoston suurin elinikäisen oppimisen koulutusohjelma. Ministerineuvosto myöntää vuosittain noin 80 miljoonaa Tanskan kruunua Nordplusin koulutus- ja kielitoimintaan, jonka kohderyhmiin mahtuvat niin kaikkein nuorimmat kuin kaikkein vanhimmatkin. Nordplus-toimintaan osallistuu vuosittain yli 7 000 opiskelijaa ja yli 1 600 opettajaa Pohjoismaista ja Baltian maista, mikä aivan konkreettisesti kohentaa maiden koulutustasoa. Opiskelijoiden ja opettajien oleskelu toisessa Pohjoismaassa tai Baltian maassa vahvistaa lisäksi pohjoismaista identiteettiä ja naapurimaiden kielten ymmärtämistä.

→ LUE LISÄÄ NORDPLUS-
OHJELMASTA

Nordplusin 30-vuotisjuhlatilaisuus pidettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Oslolla.

KUVA: SARA JCHANNESSEN

Lisää 5G- ja tekoäly-yhteistyötä

5G-verkkoon ja tekoälyyn (AI) liittyvä pohjoismainen yhteistyö ja tiivis pohjoismais-balttilainen yhteistyö jatkuivat vuonna 2018.

Oslossa lokakuussa pidetyssä Pohjoismaiden neuvoston istunnossa esiteltiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden 5G-verkon rakentamista koskeva toimintasuunnitelma. Maiden on tarkoitus rakentaa tiiviissä yhteistyössä alueen 5G-verkkoa ja tukea 5G:hen perustuvan uuden tekniikan kehittämistä ja käyttöönottoa.

Toimintasuunnitelma sisältyy pääministerien tavoitteeseen tehdä Pohjoismaista maailman johtava 5G-alue. Pohjoismais-balttilainen suunnitelma sisältää konkreettisia tavoitteita taajuuksien alueellisen koordinoinnin varmistamiseksi ja alueen hyödyntämiseksi 5G-tekniikan rajat ylittävänä testauspaikkana. Aivan konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että Pohjoismaiden ja Baltian maiden halutaan valmistautuvan tulevaan ja toimivan yhtenäisenä alueena sinä päivänä, kun esimerkiksi kuljettajattomat kuorma-autot ovat todellisuutta ja ajavat maasta toiseen.

Pohjoismaat ja Baltian maat ovat myös sopineet vahvistavansa yhteistyötä, joka liittyy tekoälyn kehittämiseen ja yhteiskuntaa hyödyttävään

käyttöön. Syventämällä digitaaliseen osaamiseen ja julkisen datan saatavuuteen liittyvää yhteistyötä Pohjoismaat ja Baltian maat voivat hyödyntää digitaalista etumatkaansa ja olla älykkäiden digitaalisten ratkaisujen kehittämisen ja käytön kärjessä.

Tekoäly raivaa tietä uusille digitaalisille ratkaisuille, jotka voivat osaltaan ratkaista tulevaisuuden yhteiskunnallisia haasteita ja tuottaa suurta hyötyä esimerkiksi terveys- ja kuljetussektoreilla. Terveyssektorilla voidaan muun muassa kehittää parempia ratkaisuja ennaltaehkäisyyn, diagnostiikkaan, hoitomenetelmiin ja kuntoutukseen. Kuljetussektorilla tehokas datan vaihto voi esimerkiksi mahdollistaa matkustajia hyödyttävät älykkäät, tehokkaat ja yhtenäiset joukkoliikenne-ratkaisut. Lisäksi liikennemallit ja ajokokemukset voidaan optimoida, ja datan avulla voidaan laskea paras ja vähiten polttoainetta vaativa reitti pisteestä A pisteeseen B.

Maat näkevät tekoälyssä suuria taloudellisia mahdollisuuksia. Pohjoismais-balttilaisten toimien painopiste on tekoälyn kehittämisessä ja käytön edistämässä niin, että se palvelee kansalaisia parhaalla mahdollisella tavalla.

5G-verkkoon ja tekoälyyn (AI) liittyvä pohjoismainen yhteistyö ja tiivis pohjoismais-balttilainen yhteistyö jatkuivat vuonna 2018.

KUVA: UNSPLASH.COM

Pohjoismaat maailmassa

Pohjoismaiden ministerineuvosto jatkoi vuonna 2018 aktiivista toimintaansa kansainvälisellä näyttämöllä. Yhtenä osoituksena tästä on se, että sekä Singaporessa että Hongkongissa avattiin pohjoismainen innovaatiotalo.

Nordic Innovation Housen (NIH) tehtävänä on tukea pohjoismaisia yrittäjiä ja yrityksiä, joilla on hyvät edellytykset kansainväliseen kasvuun NIH:n maantieteellisellä toiminta-alueella. NIH:n avulla Pohjoismaiden yritykset voivat hyödyntää sitä, että Pohjoismaat ovat kansainvälisesti arvostettu brändi. Pohjoismaat myös kiinnostavat kansainvälisiä sijoittajia enemmän yhtenäisenä alueena, joka kykenee houkuttelemaan pääomaa paremmin, kuin kukin maa erikseen. Lisäksi maat voivat jakaa kustannuksia keskenään tekemällä yhteistyötä.

Aasian uudet NIH-talot perustuvat samaan hyväksi havaittuun konseptiin, jota on sovellettu aiemmin perustetuissa New Yorkin ja Piilaakson innovaatiotaloissa. Nordic Innovation House on Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisen Nordic Innovationin sekä useiden eri Pohjoismaiden kansallisten vienti- ja yrittäjäjärjestöjen yhteistyöhanke.

→ LUE LISÄÄ NORDIC INNOVATIONISTA

Vuonna 2018 avattiin uusi Nordic Innovation House (NIH) sekä Singapooren että Hong Kongiin.

Puolan Katowicessa pidetty ilmastokokous COP24 oli yksi ministerineuvoston vuoden 2018 kansainvälisistä suurpanostuksista. Ministerineuvostolla oli tälläkin kertaa oma pohjoismainen paviljonki, jossa järjestettyjen tapahtumien pääotsikkona oli pääministerialoitteen mukaisesti *Pohjoismaisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin*.

Ministerineuvosto järjesti yhteistyökumppaneidensa kanssa yhdentoista joulukuun päivän aikana kaikkiaan 65 tapahtumaa, joiden teemat vaihtuivat päivittäin.

Kestävä kehitys, tasa-arvo ja nuoret ovat ministerineuvoston kaikkien sektoreiden ja kaiken toiminnan punainen lanka, ja kyseiset teemat näkyivät vahvasti myös ilmastokokouksen pohjoismaisessa ohjelmassa. Nuorisonäkökulma oli esillä joka päivä, ja nuoret osallistuivat näkyvästi useimpiin tapahtumiin. Nuoret saivat äänensä kuuluviin etenkin ensimmäisenä päivänä, jolloin pohjoismaisessa paviljongissa vietettiin nuorisopäivää. Kaikkien kyseisen päivän tapahtumien keskiössä olivat nuoret ja kestävä kehitys.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tapahtumiin osallistui kaikkiaan 2 300 kävijää. Morning talk- ja Afternoon brief -teemakeskusteluja seurasi suoratoistona 12 500 henkilöä. Ilmastokokouksen jälkeen tehdyn arvioinnin mukaan sekä kävijät että järjestäjät olivat tyytyväisiä pohjoismaiseen paviljonkiin. Peräti 95 prosenttia vastaajista sanoi olevansa siihen tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Valtaosa kävijöistä piti niin ikään pohjoismaista ohjelmaa relevanttina ja korkealaatuksena.

Ministerineuvosto keskittyi vuonna 2018 myös itäyhteistyöhön. Kuluneena vuonna vietiin päätökseen ministerineuvoston ja EU:n seitsenvuotinen stipendiohjelma, jolla on rahoitettu nuorten valkovenäläisten opiskelijoiden yliopisto-opintoja EU- ja Eta-jäsenmaissa.

→ LUE LISÄÄ COP24-ILMASTOKOKOUKSESTA

Pohjoismaiden ministerineuvoston Kööpenhaminan-sihteeristö toteutti ohjelman tiiviissä yhteistyössä ministerineuvoston Liettuan-toimiston ja EU:n Valko-Venäjän-valtuuskunnan kanssa. Tavoitteena oli investoida Valko-Venäjän seuraavaan akateemikkosukupolveen ja kehittää demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa. Ohjelmakaudella 2011–2018 akateemisen tutkinnon suoritti kaikkiaan kolmesataa valkovenäläistä opiskelijaa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto päätti jatkaa Viron, Latvian ja Liettuan vähemmistömedioiden tukemista myös vuonna 2018. Tuki on jatkoa aiemmalle menestyksekkäälle tukiohjelmalle, ja se on tarkoitettu riippumattomaan, laadukkaaseen venäjänkieliseen mediatoimintaan. Venäläiset tiedotusvälineet hallitsevat mediakenttää Baltian maiden venäjänkielisen väestön keskuudessa, mutta mediakuvaa halutaan täydentää ja antaa venäläisväestölle mahdollisuus saada tietoa arkipäivän asioista riippumattomien medioiden välityksellä. Tavoitteena on parantaa venäjänkielisen vähemmistön osallistamista ja vaikutusmahdollisuuksia ja vahvistaa siten demokratiaa.

Kansainvälisellä asialistalla oli myös yhteistyön syventäminen Kiinan kanssa. Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Kiina sopivat vuonna 2017 aloittavansa yhteistyön, joka konkretisoitui vuonna 2018. Nordic Innovation, Pohjoismaiden Pekingin-suurlähetystöt ja niiden kaupalliset osastot tekevät yhteistyötä kuuden kiinalaiskaupungin kanssa hankkeessa, jonka keskiössä ovat kestävät kaupungit ja kaupunkikehitys. Kiinan edustajat kävivät vuonna 2018 tapaamassa pohjoismaisia yhteistyökumppaneitaan ja osallistuivat samalla Pohjoismaita ja Kiinaa käsittelevään istuntoon Nordic Edge -konferenssin yhteydessä Stavangerissa syyskuussa.

Kansainvälisyyteen päätettiin vuonna 2018 panostaa myös kulttuurisektorilla. Kulttuuriministerit päättivät marraskuussa uudesta kansainvälisestä kulttuuripanostuksesta, jolla pyritään lisäämään Pohjoismaiden ja muun maailman välistä kulttuurivuorovaikutusta. Konseptin lähtökohtana ovat kahdesta aiemmasta panostuksesta eli Washingtonissa vuonna 2013 järjestetystä Nordic Cool -festivaalista ja Lontoossa vuonna 2017 järjestetystä Nordic Matters -festivaalista saadut hyvät kokemukset. Seuraavan kulttuuri-panostuksen paikasta päätetään vuonna 2019.

Muun kansainvälisen toiminnan ohella myös profilointihanketta jatkettiin intensiivisesti vuonna 2018. Helmikuussa lanseerattiin hankkeen ”työkalupakki” eli joukko digitaalisia apuvälineitä, joiden avulla halukkaat voivat välittää tietoa Pohjoismaista muualle maailmaan. Työkalupakki esiteltiin pohjoismaisten yhteistyöministerien kokouksessa Tukholmassa.

Seuraava askel oli Pohjoismaiden suurlähetystöille suunnattu viestintäkampanja. Lähetystöt ovatkin välittäneet innokkaasti pohjoismaista sanomaa kansainvälisissä yhteyksissä. Myös profilointihankkeen strategiaa tarkistettiin.

→ LUE LISÄÄ POHJOISMAIDEN PROFILOINNISTA

Raporteille kansainvälistä huomiota

Vuonna 2017 toimintansa aloittanut ministerineuvoston analyysiyksikkö julkaisi vuonna 2018 muutamia runsaasti huomiota saaneita raportteja. Kiinnostusta herätti etenkin raportti *Skyggen af lykken*, josta tuli kuluneen vuoden eniten ladattu raportti. Vuoden 2019 alkuun mennessä sitä oli ladattu kaikkiaan 11 000 kertaa.

Raportti sai osakseen suurta huomiota varsinkin kansainvälisessä mediassa, kuten The New York Timesissa, The Washington Postissa, BBC:ssä ja The Guardianissa (missä raporttia käsittelevä artikkeli nousi julkaisupäivän luetuimmaksi uutiseksi). Siitä uutisoitiin myös muun muassa Intian, Australian ja Taiwanin tiedotusvälineissä, ja se otettiin esille maailman talousfoorumeissa. Raportti herätti kiinnostusta myös Pohjoismaiden, etenkin Tanskan, mediassa.

Raportin lähtökohtana ovat tutkimukset, joissa Pohjoismaat arvioidaan toistuvasti maailman onnellisimmiksi maiksi. *Skyggen af lykken* -raportti tarkastelee onnen kääntöpuolta ja huomauttaa, että noin 12 prosenttia Pohjoismaiden väestöstä mieltää itsensä onnettomaksi.

→ LUE RAPORTTI SKYGGEN AF LYKKEN

Toinen runsaasti huomiota herättänyt pohjoismainen raportti oli *Is the Last Mile the Longest? Economic Gains from Gender Equality in Nordic Countries*. Tutkimuksessa tarkastellaan tasa-arvoalan uudistusten, kuten vanhempainvapaiden ja kattavan, tuetun päivähoito- ja vanhustenhoitojärjestelmän, vaikutuksia kansantalouteen. Kaikki

nämä uudistukset ovat edistäneet naisten osallistumista työmarkkinoille.

OECD osoittaa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimeksiannosta laatimassaan raportissa, että naisten työllisyyden kasvu on 40–50 viime vuoden aikana lisännyt Pohjoismaiden keskimääräistä vuotuista talouskasvuvauhtia 10–20 prosenttia. Raportista ilmenee myös, että jos naisten työllisyys nousisi samalle tasolle kuin miesten, Pohjoismaiden kasvu voisi lisääntyä 15–30 prosenttia.

Bloomberg, Le Figaro ja monet muut kansainväliset mediat kiinnittivät raporttiin huomiota, ja se oli näkyvästi esillä myös Pohjoismaiden tiedotusvälineissä. Sitä myös jaettiin ahkerasti sosiaalisessa mediassa.

→ LUE RAPORTTI IS THE LAST MILE THE LONGEST?

Raportti on osa *The Nordic Gender Effect at Work* -hanketta. Sukupuolten välinen tasa-arvo on hankkeen mukaan pohjoismainen menestystarina, josta muut maailman maat voivat ottaa oppia.

Pääministerien keväällä 2017 lanseeraamaa aloitetta *Pohjoismaisia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin* priorisoitiin vahvasti myös vuonna 2018. *The Nordic Gender Effect at Work* on yksi kuudesta aloitteeseen sisältyvästä lippulaivahankkeesta. Aloitteen tavoitteena on tukea pohjoismaisia toimia, jotka auttavat maita saavuttamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.

Intensiivinen pääministerialoite

Tasa-arvohankkeen lisäksi myös viisi muuta pääministerialoitteeseen kuuluvaa lippulaivahanketta etenivät vuonna 2018 onnistuneesti.

Nordic Sustainable Cities -hankkeessa valittiin Kiinasta, Intiasta ja Pohjois-Amerikasta 15 kaupunkia, joissa valmistellaan hankkeen kannalta houkuttelevia suuria infrastruktuuri-investointeja. Pohjoismaiden vientitoimistot pitävät nyt yhdessä yhteyttä kyseisiin kaupunkeihin ja luovat Pohjoismaiden yrityksille vientimahdollisuuksia, mitä tuskin olisi tapahtunut ilman hanketta. Aloite on näin ollen oiva esimerkki siitä, miten Pohjoismaiden vientitoimistot, suurlähetystöt ja muut toimijat voivat tehdä yhteistyötä sen sijaan, että kukin toimisi omissa siiloissaan.

Nordic Food Policy Lab -hanke tavoitti sekin laajan kansainvälisen yleisön vuonna 2018. Näkyvyyttä toivat muun muassa vahva panostus sosiaaliseen mediaan sekä raportti nimeltä *Solutions Menu – A Nordic guide to sustainable food policy*. Toimenpiteet tuottivat tulosta, ja Pohjoismaiden osaaminen ruokasektorin kuluttajalähtöiseen politiikkaan liittyvissä kysymyksissä herätti vuonna 2018 kasvavaa kansainvälistä kiinnostusta. Intian, Costa Rican ja Skotlannin valtiolliset toimijat

kääntävät nyt katseensa Pohjoismaihin. Samoin tekevät myös linjauksista vastaavat kansainväliset järjestöt, kuten Maailman terveysjärjestö, YK:n ympäristöohjelma, YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö sekä YK:n ilmastomuutosta koskeva puitesopimus.

→ LUE RAPORTTI SOLUTIONS MENU

Pääministerien aloite on kolmivuotinen (2017–2019), ja se koostuu kaupunkisuunnitteluun, alueelliseen energiayhteistyöhön, tasa-arvoon, kestävään ruoankulutukseen sekä älykkäisiin hyvinvointi- ja ilmastoratkaisuihin liittyvistä lippulaivahankkeista. Aloitteen avulla halutaan viedä Pohjoismaiden osaamista, arvoja ja tuotteita muualle maailmaan.

→ LUE LISÄÄ PÄÄMINISTERIALOITTEESTA

Pääministerikokous Ruotsin Örnköldsvikissä.

KUVA: VICTOR SVEDBERG/REGERINGSKANSLIET

KUVA: RICKN MÖLLOY

Uudistuksilla tehoa yhteistyöhön

Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä on uudistettu ja tehostettu määrätietoisesti viiden viime vuoden ajan. Uudistusten ansiosta yhteistyöhön on saatu mukaan Pohjoismaille poliittisesti aiempaa relevantimpia sektoreita. Yhteistyöstä on siten entistä enemmän hyötyä niin Pohjoismaiden hallituksille, asukkailla kuin elinkeinoelämällekin.

Yhteistyöministerieille kesäkuussa esitellystä arvioinnista ilmenee, että uudistustyö on tuottanut tulosta useilla eri aloilla. Yhteistyön vahvistamisesta on ollut hyötyä muun muassa kotoutumisen, digitalisaation, EU-asioiden, ilmastokysymysten ja työelämän saralla.

Monet aloitteet ovat monialaisia, ja ne on kyetty rahoittamaan, koska pohjoismaista budjettia ja ministerineuvoston organisaatiota on joustavoitettu uudistusprosessissa. Yhteistyön tehottuessa myös Pohjoismaiden odotukset yhteistyötä kohtaan ovat kasvaneet. Hallitukset asettavat Pohjoismaiden ministerineuvostolle aiempaa suurempia vaatimuksia ja haluavat myös nähdä tuloksia.

Tehostamistyön keskeisenä työvälineenä ovat strategiset selvitykset eli analyysit, joista ilmenee, miten pohjoismaista yhteistyötä voidaan kehittää seuraavien 5–10 vuoden aikana kulloinkin tarkastettavalla aihealueella. Ulkopuoliset selvitysmiehet ovat toistaiseksi analysoineet terveys-, ympäristö-, energia-, oikeus- ja sosiaalialan yhteistyötä, ja tulokset näkyvät jo useilla eri alueilla.

Vuonna 2018 laadittiin kaksi strategista selvitystä. Norjalainen emeritusprofessori Inge Lorange Backer analysoi pohjoismaista oikeusalan yhteistyötä ja teki 13 ehdotusta siitä, miten Pohjoismaista voi tulla maailman integroitunein alue. Islannin entinen sosiaaliministeri Árni Páll Árnason teki puolestaan sosiaalialan yhteistyötä koskevan selvityksen, johon sisältyy 14 ehdotusta alan uusiksi yhteistyömuodoiksi.

→ LUE OIKEUSALAN STRATEGINEN SELVITYS

→ LUE SOSIAALIALAN STRATEGINEN SELVITYS

Strategiaselvitysten lisäksi ilmestyi Norjan finanssialan keskusliiton Finans Norgen toimitusjohtajan Idar Kreutzerin laatima analyysi Pohjoismaiden startup- ja kasvuyrityksiin liittyvästä yhteistyöstä. Kreutzer esittää raportissaan 16 ehdotusta yhteistyön lisäämiseksi.

→ LUE RAPORTTI STARTUP- JA KASVUYRITYSTEN RAHOITUKSESTA

KUVA: UNSPLASH.COM

KUVA: PETER MYDSKE / STORTINGET.NO

KUVA: ROBERT BEDNARCZYK/NORDEN.ORG

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Kööpenhamina
www.norden.org

Vuosi 2018 oli erittäin intensiivinen vuosi Pohjoismaiden ministerineuvostolle, ja saimme sen kuluessa nähdä pohjoismaisen yhteistyön konkreettisia tuloksia monilla alueilla niin Pohjoismaissa kuin kansainvälisestikin. Tässä tiivistelmässä otetaan esille joitain pohjoismaisen yhteistyön vuoden 2018 saavutuksista. Kuvaus ei suinkaan ole täydellinen, vaan raportissa keskitytään vain kaikkein tärkeimpiin tuloksiin.